

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 185/07-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 11. októbra 2007 predbežne prerokoval sťažnosť M. V., J. V. a P. H., všetci bytom H., zastúpených advokátom JUDr. J. K., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom Okresným súdom Bardejov pod sp. zn. 8 C 196/97 a Krajským súdom v Prešove pod sp. zn. 1 Co 302/06 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. V., J. V. a P. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júla 2007 doručená sťažnosť M. V., J. V. a P. H., všetci bytom H. (ďalej len „sťažovateľ“, „sťažovateľka“ spolu „sťažovatelia“), ktorou namietajú porušenie základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 v spojení s čl. 12 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v konaní vedenom Okresným súdom Bardejov (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 8 C 196/97 a Krajským súdom v Prešove (ďalej len „krajský súd“) pod sp. zn. 1 Co 302/2006. Sťažnosť bola doručená do podateľne ústavného súdu osobne.

Zo sťažnosti a z jej doplnenia vyplýva, že rozsudkom okresného súdu sp. zn. 8 C 196/97 z 26. septembra 2006 bolo určené, že sťažovatelia sú povinní vypratať byt v prospech žalobcu. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 1 Co 302/2006 zo 7. mája 2007 bol rozsudok okresného súdu potvrdený. Oba rozsudky nadobudli právoplatnosť 28. mája 2007. Sťažovatelia podali proti rozsudku krajského súdu 27. júna 2007 dovolanie, ktoré z hľadiska jeho prípustnosti opierajú o ustanovenie § 237 písm. a) a f) Občianskeho súdneho poriadku. V čase podania sťažnosti spis okresného súdu sp. zn. 8 C 196/97 ešte nebol predložený Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na rozhodnutie o dovolaní. Keďže ide o potvrdzujúci rozsudok krajského súdu, ohľadom ktorého nie je prípustné dovolanie podľa § 238 Občianskeho súdneho poriadku, podávajú sťažovatelia aj sťažnosť ústavnému súdu. Sťažovatelia vo všetkých uvedených podaniach namietajú porušenie označených základných práv podľa ústavy a dohovoru. V sťažnosti uviedli, že v priebehu konania na všeobecnom súde predložili celý rad dôkazov, najmä listinných, ako aj skutočnosti vyplývajúce z ich účastníckych výpovedí, ktoré však všeobecné súdy ignorovali. Ďalej namietali aktívnu legitimáciu žalobcu a posúdenie otázky bytovej náhrady. Konkrétne tvrdili, že žalobcovi nevzniklo členstvo v bytovom družstve a sporný družstevný byt mu bol pridelený v rozpore s právom. Súdy však dôkazy v tomto smere vyhodnotili účelovo, resp. niektoré z nich opomenuli. Družstevný byt môže byť pridelený iba členovi družstva a členstvo vzniká za podmienok upravených stanovami bytového družstva, pričom otázka prijatia za člena a zaplatenie zápisného a členského podielu musí byť jednoznačne preukázaná, a to aj príslušnou dokumentáciou bytového družstva. Kým členstvo sťažovateľa bolo nepochybne preukázané príslušnými listinami, údajné členstvo žalobcu sa o takéto dôkazy neopiera. Odôvodnenia rozsudkov všeobecných súdov sú nepresvedčivé a rozporuplné, keď bez bližšieho vysvetlenia obišli skutočnosť, že u všetkých ostatných členov bytového družstva sú doložené príslušné listiny, len v prípade žalobcu je to inak. Svedkovia si nepamätali, aby bolo rozhodnuté o prijatí žalobcu za člena bytového družstva. Napriek tomu však bolo konštatované, že žalobca bol prijatý za člena bytového družstva 29. mája 1986. Hoci predstavenstvo bytového družstva uvedeného dňa zasadalo a hoci existuje zápisnica z tohto zasadnutia obsahujúca aj rozhodnutia o prijatí viacerých osôb za členov družstva, meno žalobcu sa tam nenachádza. Všeobecné súdy sa odvolávajú na

výpoveď svedka, ktorý si mal pamätať, že sa rozhodlo aj o prijatí žalobcu. Pritom svedok na zasadnutí predstavenstva 29. mája 1986 nebol prítomný. V zápisnici z 26. júna 1986 nie je uvedené ani meno žalobcu, a preto je otázne, ako mohla byť toho istého dňa uzavretá so žalobcom dohoda o odovzdaní a prevzatí bytu. Sťažovatelia sú spoločnými nájomcami sporného družstevného bytu, keďže sú spoločnými členmi bytového družstva a majú uzavretú nájomnú zmluvu. S touto skutočnosťou sa však všeobecné súdy po právnej stránke nijako nevysporiadali. Rovnako nerozhodli o práve nájomcov na primeraný náhradný byt. Všeobecné súdy pri svojom rozhodovaní akceptovali iba dôkazy jedného z účastníkov a dôkazy druhého účastníka, ktoré nekonvenovali výroku rozsudku, už obišli, a ani sa s nimi nevysporiadali. Ďalej sa všeobecné súdy nevysporiadali ani s viacerými ďalšími skutkovými nezrovnalosťami. Ide napríklad o skutočnosť, že v čase, keď žalobcovi mal byť v rámci stabilizácie sporný družstevný byt pridelený, súčasne si staval rodinný dom s použitím štátneho stabilizačného príspevku. Ďalej, hoci žalobca predložil dodatočne dohodu o prenájme bytu z 1. júna 1986, všeobecné súdy odmietli znalecky posúdiť pravosť podpisov a pečiatky, i keď sťažovatelia namietali, že tento dokument bol antidatovaný. Preukázalo sa, že hoci jednotné roľnícke družstvo používalo v rokoch 1985 a 1986 okrúhlu pečiatku, na dohode z 1. júna 1986 je pozdĺžna pečiatka.

Sťažovatelia žiadajú vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv podľa ústavy a dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 C 196/97 a krajským súdom pod sp. zn. 1 Co 302/2006 s tým, aby bol rozsudok okresného súdu z 26. septembra 2006 a rozsudok krajského súdu zo 7. mája 2007 zrušený a vec vrátená na ďalšie konanie. Sťažovatelia požadujú aj náhradu trov právneho zastúpenia.

Napokon navrhujú vydať dočasné opatrenie, ktorým by sa odložila vykonateľnosť rozsudku okresného súdu sp. zn. 8 C 196/97 z 26. septembra 2006. Ďalej má ústavný súd prikázať okresnému súdu pre prípad podania návrhu žalobcom na povolenie exekúcie túto nepovolit' a žalobcovi uložiť, aby sa dočasne zdržal oprávnenia priznaného mu právoplatným rozsudkom.

2. Z rozsudku krajského soudu sp. zn. 1 Co 302/2006 zo 7. mája 2007 vyplýva, že ním bol potvrdený rozsudok okresného soudu č. k. 8 C 196/97-331 z 26. septembra 2006. Podľa názoru krajského soudu vykonal okresný súd dokazovanie v potrebnom rozsahu, správne zistil skutkový stav a správne rozhodol. Bolo nepochybne preukázané, že žalobcovi vzniklo členstvo v bytovom družstve od 29. mája 1986 a že zápisné, členský vklad a členský podiel za jednotlivých užívateľov bytov v deväťbytovej jednotke v rámci stabilizácie zaplatilo jednotné roľnícke družstvo. Preto nemožno spochybnit' riadne členstvo žalobcu v bytovom družstve a nadväzne ani splnenie podmienok na vznik práva osobného užívania družstevného bytu žalobcu. V konečnom dôsledku o vzniku tohto práva svedčí aj dohoda o odovzdaní a prevzatí bytu uzavretá 1. júna 1986, ktorej existencia a platnosť bola potvrdená aj svedeckou výpoveďou Ing. R. V závislosti od toho nemožno nič zmenit' na existencii nájomného pomeru žalobcu k spornému družstevnému bytu so zreteľom na to, že od 1. januára 1992 sa právo osobného užívania družstevného bytu zmenilo na nájom družstevného bytu. Nie je právne významná otázka, či žalobca predmetný byt aj skutočne užíval, lebo len prenajímateľ bytu by mohol vyvodit' z takejto skutočnosti nejaké dôsledky, a nie je právne významná ani otázka zabezpečenia bytovej náhrady, lebo sťažovatelia v spornom byte bývajú protiprávne. Nájomná zmluva svedčiaca v ich prospech nemôže byť totiž platná, ak nedošlo k zrušeniu nájomného vzťahu žalobcu. Pokiaľ ide o vznik členstva žalobcu v bytovom družstve, krajský súd nemá pochybnosti o tom, že sa tak stalo v rámci stabilizácie pracovníkov vtedajšieho jednotného roľníckeho družstva, ktoré platilo aj príslušné poplatky. Je nepochybné, že predstavenstvo bytového družstva rozhodlo o prijatí žalobcu za člena, lebo ho ako člena eviduje a rozhodnutie v tomto smere potvrdil v rámci dokazovania na okresnom súde svedok. Problém spočívajúci v tom, že sa nezachovala zápisnica o zasadnutí predstavenstva a rozhodnutia o prijatí žalobcu za člena bytového družstva nemôže spochybnit' tú okolnosť, že žalobca je od 29. mája 1986 riadnym členom bytového družstva tak, ako to vyplýva z jeho členského spisu. Vzorové stanovy bytového družstva totiž nezakotvujú povinnosť vyhotovovať zápisnice z rozhodnutia predstavenstva o prijatí za člena. So zreteľom na všetky okolnosti treba dôjsť k záveru, že bytové družstvo takýmto spôsobom rozhodlo a žalobcu za svojho člena prijalo, a v nadväznosti na to je potom možné urobiť záver, že žalobcovi vzniklo aj právo na pridelenie družstevného bytu a na uzavretie dohody o prevzatí a odovzdaní družstevného bytu do osobného užívania.

Aktívna legitímácia nájomcu družstevného bytu vo vzťahu k žalobe o vypratanie bytu je nepochybne daná, pretože táto rieši otázku jeho postavenia a užívania bytu. Nebolo zistené, že by vznik členstva žalobcu bolo možné považovať za simulovaný právny úkon. Posudzovanie investícií vykonaných sťažovateľmi nie je predmetom konania a nesúvisí s tým, čo je potrebné zistiť a vyhodnotiť v predmetnej veci.

3. Z dovolania podaného sťažovateľmi 27. júna 2007 proti rozsudku krajského súdu vyplýva, že jeho prípustnosť sa opiera o ustanovenie § 237 písm. a) a f) Občianskeho súdneho poriadku a dôvody dovolania sa opierajú o ustanovenie § 241 ods. 2 písm. a), b) a c) Občianskeho súdneho poriadku. Podľa sťažovateľov vo veci nemal rozhodovať súd, žalobca nebol aktívne legitimovaný, keďže na rozdiel od sťažovateľov sa nestal členom družstva. Dôkazy v tomto smere boli vyhodnotenú nesprávne. Nesprávnym právnym posúdením veci a tým, že sa nevzali do úvahy všetky dôkazy, bola sťažovateľom odňatá možnosť konať pred súdom.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo

návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa názoru ústavného súdu vo vzťahu k tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému okresným súdom pod sp. zn. 8 C 196/97, nie je v jeho právomoci konať a rozhodnúť.

Ako to vyplýva z citovaného ustanovenia čl. 127 ods. 1 ústavy právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda iba vtedy, ak poskytovanie tejto ochrany nie je v právomoci všeobecných súdov. V danom prípade proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným základným právam mal krajský súd ako súd odvolací. Tým je zároveň vylúčená právomoc ústavného súdu.

Zložitejšia je situácia ohľadom tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti konaniu vedenému krajským súdom pod sp. zn. 1 Co 302/06.

Sťažovatelia síce podali proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu dovolanie, avšak celkom zrejme sú si vedomí, že prípustnosť podaného dovolania je veľmi problematická. Hoci je pravdou, že je prípustné dovolanie proti akémukoľvek rozhodnutiu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 Občianskeho súdneho poriadku, a hoci tvrdia prípustnosť podaného dovolania s poukazom na ustanovenie § 237 písm. a) a f) Občianskeho súdneho poriadku, zo skutkového vymedzenia podaného dovolania sa zdá, že v skutočnosti nesúhlasia jednak s rozsahom a hodnotením vykonaného dokazovania, ale tiež s právnymi závermi všeobecných súdov. Takto vymedzené dôvody dovolania sú však relevantné iba v dovolacom konaní, prípustnosť ktorého vychádza z ustanovenia § 238 Občianskeho súdneho poriadku.

Vo vzťahu k uplatnenému titulu prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. a) a f) Občianskeho súdneho poriadku je v právomoci najvyššieho súdu poskytnúť ochranu označeným základným právam sťažovateľov, čo zároveň vylučuje právomoc ústavného súdu. Teda ani z tohto pohľadu nie je daná možnosť, aby o veci konal a rozhodoval ústavný súd.

Z hľadiska namietaného nesprávneho, resp. nedostatočného zistenia skutkového stavu a nesprávneho právneho posúdenia veci považuje ústavný súd sťažnosť za zjavne neopodstatnenú.

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh je preto možné považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

V danej veci bolo potrebné vykonať pomerne rozsiahle a náročné zisťovanie skutkového stavu, ktoré bolo zrejme komplikované aj so zreteľom na to, že išlo o zisťovanie skutočností, ktoré sa mali odohrať pred viac ako dvadsiatimi rokmi. Po vykonanom

dokazovaní dospeli všeobecné súdy ku skutkovým zisteniam, ktoré boli v odôvodnení rozsudku krajského súdu vyčerpávajúcim spôsobom vysvetlené. Nie je úlohou ústavného súdu skutkové závery všeobecných súdov znova hodnotiť, resp. ich dokonca prehodnocovať, a to tým menej, že ústavný súd tieto dôkazy nevykonal. Závery všeobecných súdov nemožno považovať ani za arbitrárne, ale ani za zjavne neodôvodnené, a preto niet dôvodu do nich zasahovať.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol v celom rozsahu, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať návrhom sťažovateľov na vydanie dočasného opatrenia.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 11. októbra 2007